

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішня політика України

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Спеціальність – **052 Політологія**

Галузі знань – **05 Соціальні та поведінкові науки**

Освітньо-професійна програма: **ОПП «Політологія»**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю **052 – Політологія**

Робоча програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика України»—
Одеса: ОНУ, 2022. – 20 с.

Розробники: **Шевчук Микола**, к.і. н., доценткафедри політології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології ФМВПС
Протокол № 1 від "29" 08 2022 р.
Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом
ОПП/ОНП _____
_____ (Марія МІЛОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____
факультету МВПСПротокол № 1 від "30.08." 2022 р.
Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № 1 від "28" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від "_____" _____ 202____ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)

ЗМІСТ		
1.	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3.	Зміст навчальної дисципліни	6
4.	Структура навчальної дисципліни <i>(денна / заочна)</i>	8
5.	Теми практичних занять	9
6-7	Теми семінарських та лабораторних занять	-
8.	Самостійна робота	11
9.	Методи навчання	15
10.	Форми контролю та методи оцінювання Критерії оцінювання результатів навчання	15
11.	Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти	17
13	Методичне забезпечення	17
13.	Питання для підготовки до підсумкового контролю	17
14.	Рекомендована література до вивчення курсу	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2 ІНДЗ – дослідження та презентація спеціальної теми.	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052– політологія Рівень вищої освіти: бакалавр	<u>Дисципліна вільного вибору</u>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	4-й
		<i>Семестр</i>	
		8-й	8-й
		<i>Лекції</i>	
		20 – год.	8 – год.
		<i>Практичні заняття</i>	
		20 – год.	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 – год.	112 – год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - 30 год.	
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна включена до переліку вибірових освітніх компонентів (ВК) освітньо-професійної програми (ОПП) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія».

Метою навчальної дисципліни є опанування здобувачами вищої освіти сутності зовнішньої політики України шляхом вивчення та інтерпретації подій реальної політики, які демонструють світовий досвід планування та реалізації ефективної політики в сучасних політичних процесах світу.

Завданнями вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатності до аналізу принципів, методів та особливостей сучасних концептуальних підходів у дослідженні зовнішньої політики України; порівняльного аналізу реальної політики у контексті розвитку різних країн та регіонів з врахуванням особливостей та характерних рис розвитку державно-політичних, соціально-економічних та культурно-конфесійних систем; формування знань про демократичні стандарти та зразки зовнішньої політики; формування здатності до експертної аналітики щодо прогнозування можливих причин та результатів у процесі планування та реалізації зовнішньої політики.

Предмет навчальної дисципліни – актуальні питання формування та розвитку зовнішньої політики України; становлення України як суб'єкта в системі геополітичних відносин.

Пререквізити: Світова політика Нового та Новітнього часу; Теорія та практики конституціоналізму: порівняльний аналіз; Теорія політичних партій та партійних систем.

Постреквізити: Державне управління та місцеве самоврядування; Взаємодія з органами

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: предметну область застосування теорії та практики зовнішньої політики; історичні особливості розвитку міжнародної політики, політичних систем та технологій як основи забезпечення демократичного процесу та легітимації влади; національні та міжнародні стандарти реалізації громадянських прав і обов'язків як члена суспільства щодо можливостей впливу на процес формування та реалізації національної зовнішньої та міжнародної політики, категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат в сфері зовнішньої політики; методики застосування інструментарію нормативної та емпіричної теорії в сфері міжнародної політики, порівняльної та прикладної політології, а також методи аналізу, узагальнення, типологізації систем та технологій, запроваджуваних у глобальній політиці; техніки описання, пояснення й оцінювання зовнішньої політики в різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; засоби програмування та прогнозування результатів практичної політики; предметну область поведінки та взаємодії політичних діячів та інститутів влади, стратегічні цілі і завдання світової політики у поєднанні з національними інтересами.

вміти: застосовувати знання теоретико-методологічних основ політологічного аналізу в процесі реалізації практичної зовнішньої політики; використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; розв'язувати практичні проблеми у сфері реалізації міжнародної політики, здійснювати історико-політологічний аналіз подій зовнішньої політики в їх причинно-наслідковому зв'язку; проводити аналогію між подіями зовнішньої політики минулого та сучасного часу; застосовувати методологію порівняння та моделювання для аналізу реальної зовнішньої політики; аналізувати її структурно-функціональні складові, взаємодію політичних діячів та інститутів влади; визначати характер сучасних процесів зовнішньої політики та їх обумовленість соціально-політичними, економічними та культурними чинниками; здійснювати аналіз національних та міжнародних стратегічних інтересів країн у світовій політиці; обґрунтовувати шляхи вдосконалення процесу прийняття політичних рішень та покращення якостей внутрішньої та зовнішньої політики у геополітичному просторі; аргументувати власні погляди щодо подій

реальної зовнішньої політики; професійно виконувати політико-організаційні експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному рівнях.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1: ІСТОРИЧНА ТА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ПРІОРИТЕТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.

ТЕМА 1. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЯК ПРЕДМЕТ ІСТОРИЧНОГО АНАЛІЗУ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКА. Концептуальні підходи у дослідженні зовнішньої політики України. Методологія досліджень міжнародних відносин і світової політики. Історичні традиції міжнародних відносин та дипломатії української держави і народу. Діяльність урядів УНР в еміграції. Проголошення Карпатської України. Пакт Молотова-Ріббентропа. Об'єднання етнічних українських територій. «Обмежена дипломатія» УРСР 70-80-х років. Україна в ООН. Конгрес США та українське питання. Україна в період «перебудови» та краху СРСР. Проголошення державної незалежності України.

ТЕМА 2. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ. Декларація про державний суверенітет України. Міжнародне визнання незалежної України. Особливості сучасного геополітичного становища в Україні. Конституційно-правові засади зовнішньої політики України. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Державні органи зовнішніх відносин. Структура та специфіка діяльності МЗС України. Розбудова дипломатичної служби. Аналіз щорічних послань Президентів України про внутрішнє і зовнішнє становище держави. Інформаційні технології в системі зовнішньої політики України.

ТЕМА 3. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА, НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ТА СТРАТЕГІЯ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З НАТО. Доктрина національної безпеки та визначення національних інтересів України. Основні фактори національної безпеки, її внутрішні та зовнішні аспекти. Військова доктрина України. Відмова від позаблокового статусу України. Завдання по реформуванню Збройних Сил України. Проблема ядерного роззброєння України. Україна і режим нерозповсюдження ядерної зброї. Міжнародна система гарантій безпеки для України та її втілення на практиці у зв'язку з військовою агресією Росії проти України. Гібридна війна РФ проти України. Еволюція відносин України з НАТО. Хартія «Україна - НАТО». Державні програми співробітництва України з НАТО. Посилення співпраці України з НАТО в умовах російської агресії. Інформаційне забезпечення діяльності НАТО в Україні.

ТЕМА 4. ЕВОЛЮЦІЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ СТОСУНКІВ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РОСІЄЮ. Ключові проблеми та протиріччя в українсько-російських відносинах після 1991 р. Проблема делімітації кордону між Україною і Росією. Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на динаміку двосторонніх стосунків. Українсько-російські стосунки у програмах та діяльності політичних партій, суспільній думці та в оцінках експертів обох країн. Міждержавний договір між Україною і Росією 1997 р. Економічні відносини. Захоплення та окупація Криму Росією. Розгляд питання про анексію Криму у Раді Безпеки ООН. Війна РФ на Сході України 2014р. Агресивна війна Росії проти України 24 лютого 2022р. Політика міжнародних санкцій проти Росії. Міжнародна допомога Україні проти російської агресії.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2: СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ, ЄВРОПИ ТА СХОДУ.

ТЕМА 5. УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ. Етапи розвитку українсько-американських відносин. Політика США щодо ядерного роззброєння України. Програми фінансової допомоги США Україні. Міжнародні гарантії національної безпеки України (Будапештський меморандум 1994 р.) Підтримка США демократичних процесів і ринкових перетворень в Україні. З. Бжезінський та Г. Кіссінджер про розбудову відносин США з Україною. Зобов'язання США по наданню програм фінансової допомоги Україні та їх виконання. Політичне, економічне, військове і гуманітарне співробітництво між Україною та

США. Проголошення та розвиток стратегічного партнерства України і США. Поглиблення співпраці після Революції гідності в Україні (2014р.) Санкції США проти Росії у зв'язку з її агресією проти України. Військово-технічне співробітництво в умовах війни.

ТЕМА 6. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ ВІДНОСИНИ. Угода про дружбу і співробітництво між Україною і Канадою. Підтримка Канадою демократичних та ринкових реформ в Україні. Відносини Особливого партнерства. Канада – послідовний прихильник інтеграції України в НАТО та ЄС. Угода про вільну торгівлю. Українсько-канадські Стратегічні семінари з питань глобальної та регіональної безпеки. Засудження та протидія Канади агресії РФ проти України. Резолюції Канади про визнання злочинів РФ в Україні актами геноциду проти українського народу. Санкції Канади проти РФ в умовах війни. Військово-технічне співробітництво. Участь Канади у реформуванні Збройних Сил України. Українська діаспора в Канаді та її роль у розвитку стосунків з Україною. Світовий конгрес українців (Торонто).

ТЕМА 7. СТРАТЕГІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ. Європейський вектор зовнішньої політики України. Вступ України до Ради Європи. Формування зовнішньополітичних стосунків з країнами Центральної і Східної Європи. Інтеграційний поступ до ЄС – пріоритетний напрямок зовнішньої політики України. Формування договірно-правових і політичних засад співробітництва України та ЄС. Технічна і фінансова допомога Україні з боку ЄС. Політичне і гуманітарне співробітництво. Транскордонне і регіональне співробітництво. Європейська політика сусідства. Спільна стратегія і план дій ЄС щодо України. Державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом (2015р.) , її імплементація та аналіз звітів про виконання завдань і зобов'язань. Санкції країн-членів ЄС до Росії у зв'язку з її агресією проти України.

ТЕМА 8. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ. Чорноморський регіон у геополітичному вимірі України. Стратегія відносин України з країнами Чорноморського басейну. Членство України в ОЧЕС. Зростаюча роль Туреччини у Чорноморському регіоні. Українсько-турецькі відносини. Місце і роль Одещини у співробітництві країн Чорноморського регіону. Діяльність Асоціації національних інформаційних агентств Причорномор'я (ПАНІА). Захоплення Криму Росією – новий виклик безпеці у регіоні. Міжнародні військові навчання у Чорному морі за участю України з метою протидії агресивній зовнішній політиці РФ. Російсько – турецькі відносини та їх вплив на українсько – турецькі стосунки. Кримська платформа з повернення Криму до складу України.

ТЕМА 9. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З КИТАЄМ. Декларація про розвиток і поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і КНР. Надання Китаєм Україні гарантій безпеки як неядерній державі. Розвиток економічних відносин. Китайські інвестиції в економіку України. Структура товарів експорту-імпорту та динаміка обсягів взаємної торгівлі. Науково-технічне та військово співробітництво. Культурно-освітнє співробітництво. Китайська стратегічна концепція «одного поясу і одного шляху» і нові можливості українсько-китайської співпраці. Підтримка Китаєм суверенітету і територіальної цілісності України в умовах агресії РФ. Позиція Китаю у РБ ООН при розгляді питання щодо державницької належності Криму. Вплив китайсько-російських відносин на китайсько-українські відносини.

ТЕМА 10. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЯПОНІЄЮ. Політико-правові основи українсько-японських відносин. Японська багатовекторна дипломатія. Міжпарламентське співробітництво. Відгук у Японії на події «Помаранчевої революції» в Україні. Спільна заява про нове партнерство у XXI ст. Економічне співробітництво. Інфраструктурні проекти у сфері енергетики. Програми надання Україні Офіційної допомоги розвитку (ОДР) Японії. Проекти співпраці у ліквідації наслідків аварій на ЧАЕС та АЕС у Фукусімі. Співробітництво держав у РБ ООН. Зовнішньополітична концепція Японії «Дуга свободи та процвітання» - нові можливості для України. Українсько-японська співпраця у культурно-гуманітарній, науково-технічній сферах та в рамках «народної дипломатії». Підтримка Японією територіальної

цілісності та суверенітету України в умовах російської агресії. Участь Японії у міжнародних санкціях проти РФ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем		Кількість годин (денне відділення)				
	Назва	Усього годин	Лек. (год.)	Практ.з аняття	Інд. р-та	Сам. робота
Змістовний модуль 1						
T.1	Зовнішня політика України як предмет історичного аналізу: концептуальні підходи та практика.	12	2	2	3	5
T.2	Формування сучасної зовнішньої політики України.	12	2	2	3	5
T.3	Національна безпека, національні інтереси та стратегія відносин України з НАТО.	12	2	2	3	5
T.4	Еволюція зовнішньополітичних стосунків між Україною та Росією.	12	2	2	3	5
Разом за змістовним модулем 1		48	8	8	12	20
Змістовний модуль 2						
T.5	Українсько - американські відносини.	12	2	2	3	5
T.6	Українсько - канадські відносини.	12	2	2	3	5
T.7	Стратегія співробітництва України з Європейським Союзом.	12	2	2	3	5
T.8	Зовнішня політика України у Чорноморському регіоні.	12	2	2	3	5
T.9	Співробітництво України з Китаєм.	12	2	2	3	5
T.10	Співробітництво України з Японією.	12	2	2	3	5
Разом за змістовним модулем 2		72	12	12	18	30
Усього годин		120	20	20	30	50
					80	

4.1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем		Кількість годин (заочне відділення)				
Тема	Назва	Усього годин	Лек. (год.)	Практ. заняття	Індивід. робота	Сам. робота
Змістовний модуль 1						
T.1	Зовнішня політика України як предмет історичного аналізу: концептуальні підходи та практика.	10	-	-	3	7
T.2	Формування сучасної зовнішньої політики України.	11	1	-	3	7
T.3	Національна безпека, національні інтереси та стратегія відносин України з НАТО.	12	1	-	3	8
T.4	Еволюція зовнішньополітичних стосунків між Україною та Росією.	14	2	-	3	9
Разом за змістовним модулем 1		47	4	-	12	31
Змістовний модуль 2						

T.5.	Українсько- американські відносини.	13	1	-	3	9
T.6	Українсько- канадські відносини.	12	1	-	3	8
T.7	Стратегія співробітництва України з Європейським Союзом.	12	1	-	3	8
T.8	Зовнішня політика України у Чорноморському регіоні.	12	1	-	3	8
T.9	Співробітництво України з Китаєм.	12	-	-	3	9
T.10	Співробітництво України з Японією.	12	-	-	3	9
Разом за змістовним модулем 2		73	4		18	51
					30	82
Усього годин		120	8	-	112	

5. ТЕМИ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

	Теми	ГОДИНИ
T. 1	Зовнішня політика України (1917-1991рр.) Методологія досліджень міжнародних відносин і світової політики. Історичні традиції міжнародних відносин та дипломатії української держави і народу. Діяльність урядів УНР в еміграції. Зовнішня політика радянської України. Карпатська Україна. Пакт Молотова-Ріббентропа та його наслідки для українських земель. Об'єднання етнічних українських територій. «Обмежена дипломатія» УРСР 70-80-х років. Україна в ООН. Закон США про поневолені нації і дипломатія УРСР. Конгрес США та українське питання. Україна в період «перебудови» та краху СРСР. Проголошення державної незалежності України.	2
T. 2	Формування сучасної зовнішньої політики України. Проголошення незалежності України та її міжнародне визнання. Особливості сучасного геополітичного становища України. Конституційно-правові засади зовнішньої політики України. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Державні органи зовнішніх відносин. Структура та специфіка діяльності МЗС України. Організація та розбудова дипломатичної служби. Щорічні послання Президентів України про внутрішнє і зовнішнє становище держави. Інформаційні технології в системі зовнішньої політики України.	2
T. 3	Стратегія національної безпеки України. Доктрина національної безпеки та визначення національних інтересів України. Основні фактори національної безпеки, її внутрішні та зовнішні аспекти. Військова доктрина України. Відмова від позаблокового статусу України. Завдання по реформуванню Збройних Сил України. Проблема ядерного роззброєння України. Міжнародна система гарантій безпеки для України та її втілення на практиці у зв'язку з військовою агресією Росії проти України. Агресія РФ проти України. Еволюція відносин України з НАТО. Хартія «Україна - НАТО». Державні програми співробітництва України з НАТО. Посилення співпраці України з НАТО в умовах російської агресії. Інформаційне забезпечення діяльності НАТО в Україні.	2
T. 4	Еволюція зовнішньополітичних стосунків між Україною та Росією. Головні проблеми та протиріччя в українсько-російських відносинах після 1991 р. Проблема делімітації кордону між Україною і Росією. Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на динаміку двосторонніх стосунків. Українсько-російські стосунки у програмах та діяльності політичних партій, суспільній думці та в оцінках експертів обох країн. Міждержавний договір між Україною і Росією 1997 р.: ратифікація та денонсація. Характеристика економічних відносин. Захоплення	2

	та окупація Криму Росією. Війна РФ на Сході України 2014р. Агресивна війна Росії проти України 24 лютого 2022р. Політика міжнародних санкцій проти Росії. Міжнародна допомога Україні проти російської агресії.	
Т. 5	Українсько-американські відносини. Етапи розвитку українсько-американських відносин. Політика США у питанні ядерного роззброєння України. Міжнародні гарантії національної безпеки України за Будапештським меморандумом 1994 р. Допомога США у демократизації та ринкових реформах в Україні. Зобов'язання США по наданню програм фінансової допомоги Україні та їх виконання. Політичне, економічне, військове і гуманітарне співробітництво між Україною та США. Парламентська взаємодія. Проголошення та розвиток стратегічного партнерства України і США. Поглиблення співпраці після Революції гідності в Україні (2014р.) Санкції США проти Росії у зв'язку з її агресією проти України. Військово-технічне співробітництво в умовах війни. Особливості дипломатичної взаємодії.	2
Т. 6	Українсько-канадські відносини. Угода про дружбу і співробітництво між Україною і Канадою. Підтримка Канадою демократичних та ринкових реформ в Україні. Відносини Особливого партнерства. Політика Канади стосовно інтеграції України в НАТО та ЄС. Угода про вільну торгівлю. Українсько-канадська співпраця з питань глобальної та регіональної безпеки. Засудження та протидія Канади агресії РФ проти України. Визнання Канадою військових злочинів РФ в Україні актами геноциду проти українського народу. Санкції Канади проти РФ в умовах війни. Військово-технічне співробітництво. Участь Канади у реформуванні Збройних Сил України. Українська діаспора в Канаді та її роль у розвитку стосунків з Україною.	2
Т. 7	Стратегія співробітництва України з Європейським Союзом. Національні інтереси та європейський вектор зовнішньої політики України. Україна у Раді Європи. Стосунки з країнами Центральної і Східної Європи. Формування договірно-правових і політичних засад співробітництва України та ЄС. Технічна і фінансова допомога Україні з боку ЄС. Політичне і гуманітарне співробітництво. Транскордонне і регіональне співробітництво. Європейська політика сусідства. Спільна стратегія і план дій ЄС щодо України. Державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом (2015р.) , її імплементація та аналіз звітів про виконання завдань і зобов'язань. Санкції країн-членів ЄС до Росії у зв'язку з її агресією проти України. Форми та дієвість допомоги ЄС Україні в умовах війни.	2
Т. 8	Зовнішня політика України у Чорноморському регіоні. Чорноморський регіон у геополітичному вимірі України. Стратегія відносин України з країнами Чорноморського басейну. Членство України в ОЧЕС. Зростаюча роль Туреччини у Чорноморському регіоні. Українсько-турецькі відносини. Місце і роль Одещини у співробітництві країн Чорноморського регіону. Захоплення Криму Росією – новий виклик безпеці у регіоні. Міжнародні військові навчання у Чорному морі за участю України з метою протидії агресивній зовнішній політиці РФ. Політика в рамках Кримської платформи у питанні повернення Криму до складу України.	2
Т. 9	Співробітництво України з Китаєм. Декларація про розвиток і поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і КНР. Надання Китаєм Україні гарантій безпеки як неядерній державі. Розвиток економічних відносин. Китайські інвестиції в економіку України. Динаміка обсягів взаємної торгівлі. Науково-технічне та військове співробітництво. Культурно-освітнє співробітництво. Стратегічна концепція Китаю «одного поясу і одного шляху» і нові можливості українсько-китайської співпраці. Підтримка Китаєм суверенітету і територіальної цілісності України в умовах агресії РФ. Позиція Китаю у РБ ООН стосовно російської агресії проти України. Вплив китайсько-російських відносин на	2

	китайсько-українські відносини.	
Т. 1 0	Співробітництво України з Японією. Політико-правові основи українсько-японських відносин. Японська багатовекторна дипломатія. Міжпарламентське співробітництво. Спільна заява про нове партнерство у XXI ст. Економічне співробітництво. Інфраструктурні проекти у сфері енергетики. Програми надання Україні Офіційної допомоги розвитку (ОДР) Японії. Проекти співпраці у ліквідації наслідків аварій на ЧАЕС та АЕС у Фукусімі. Співробітництво держав у РБ ООН. Зовнішньополітична концепція Японії «Дуга свободи та процвітання» - нові можливості для України. Українсько-японська співпраця у культурно-гуманітарній, науково-технічній сферах та в рамках «народної дипломатії». Підтримка Японією територіальної цілісності та суверенітету України в умовах агресії РФ. Участь Японії у міжнародних санкціях проти РФ.	2
	Всього	20

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

- не передбачені

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

- не передбачені

8. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ІНДЗ

Номер теми / Види завдань			
№	Назва теми / Види завдань	Інд. р-та	Сам р-та
Т. 1	Опрацювати презентацію лекційного заняття та рекомендованої літератури; Проаналізувати етапи історичного розвитку зовнішньої політики України у XX столітті. Проаналізувати діяльність урядів УНР в еміграції. Опрацювати історичні особливості зовнішньої політики радянської України. Карпатська Україна. Ознайомитися з документами пакту Молотова-Ріббентропа та його наслідками для українських земель. Проаналізувати особливості дипломатії УРСР у післявоєнний період. Вивчити події, пов'язані з проголошенням державної незалежності України. Теми ІНДЗ: 1) Проаналізувати заходи Конгресу США стосовно радянської України у 70-80-х рр. XX ст. 2) Ознайомитися з науковою діяльністю Вільного українського університету у Мюнхені. 3) Ознайомитися з діяльністю А.Волошина щодо заснування та захисту суверенітету Карпатської України. 4) Проаналізувати політичну діяльність В. Чорновола на користь державної незалежності України.	3	5
Т. 2	Опрацювати рекомендовану літературу. Ознайомитися зі змістом Декларації про державний суверенітет України та конституційно-правовими засадами зовнішньої політики України. Ознайомитися зі змістом Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Проаналізувати структуру та завдання органів МЗС України. Проаналізувати зміст щорічних послань Президентів України про внутрішнє і зовнішнє становище держави. Теми ІНДЗ: 1) Виконати порівняльний аналіз змісту щорічних послань Президентів України про внутрішнє і зовнішнє становище держави. 2) Ознайомитися з діяльністю Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка. 3) Ознайомитися з процедурою підготовки та заключення міжнародних договорів.	3	5

Т. 3	Ознайомитися з Доктриною національної безпеки та визначення національних інтересів України. Проаналізувати основні фактори національної безпеки, її внутрішні та зовнішні аспекти. Проаналізувати зміст Військової доктрини України. Ознайомитися зі змістом дебатів у Верховній Раді України з питання ядерного роззброєння України. Проаналізувати поняття та зміст гібридної війни Росії проти України. Ознайомитися з інформаційним забезпеченням діяльності НАТО в Україні. Проаналізувати державні програми співробітництва України з НАТО. Теми ІНДЗ: 1) Скласти таблицю пріоритетів України у сфері зовнішньої політики України. 2) Ознайомитися з результатами соціологічних опитувань громадян України стосовно вступу держави до НАТО. 3) Проаналізувати політику НАТО в умовах російської агресії проти України.	3	5
Т. 4	Проаналізувати головні проблеми та протиріччя в українсько-російських відносинах після 1991 р. Ознайомитися з проблемою делімітації кордону між Україною і Росією. Проаналізувати вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на динаміку двосторонніх стосунків. Проаналізувати виборчі програми та діяльність політичних партій України з питання розвитку українсько-російських відносин. Ознайомитися з станом та динамікою двосторонньої торгівлі. Проаналізувати події захоплення та окупації Криму Росією. Проаналізувати причини агресивної війни Росії проти України 24 лютого 2022р. Ознайомитися з політикою міжнародних санкцій проти Росії та міжнародною допомогою Україні проти російської агресії. Теми ІНДЗ: 1) Проаналізувати оцінки наявних протиріч у процесі формування українсько-російських відносин (за книгою А.Зленка «Дипломатія і політика»). 2) Проаналізувати матеріали судового процесу в Україні над В.Януковичем. 3) Проаналізувати політику міжнародних санкцій проти Росії в умовах війни проти України. 4) Ознайомитися з фактами злочинів російських військових на території України.	3	5
Разом за змістовним модулем 1		12	20
Т. 5	Проаналізувати етапи розвитку українсько-американських відносин. Проаналізувати політику США у питанні ядерного роззброєння України та міжнародні гарантії національної безпеки України за Будапештським меморандумом 1994 р. Проаналізувати політичне, економічне, військове і гуманітарне співробітництво між Україною та США. Ознайомитися з діяльністю Конгресу США з питань зовнішньої політики щодо України. Проаналізувати політику розвитку стратегічного партнерства України і США. Опрацювати зміст та дієвість санкцій США проти Росії у зв'язку з її агресією проти України. Проаналізувати військово-технічне співробітництво в умовах війни. Теми ІНДЗ: 1) Проаналізувати стан надання США фінансової допомоги Україні. 2) Проаналізувати результати діяльності посольства України у США в умовах російської агресії. 3) Проаналізувати питання надання та поставки зброї США в Україну.	3	5

Т. 6	Ознайомитися з текстом Угоди про дружбу і співробітництво між Україною і Канадою. Ознайомитися з фактами двосторонніх відносин Особливого партнерства. Ознайомитися з політикою Канади стосовно інтеграції України в НАТО та ЄС. Ознайомитися з виконанням Україною Угоди про вільну торгівлю. Проаналізувати факти українсько-канадської співпраці з питань глобальної та регіональної безпеки. Проаналізувати політику всебічної підтримки Канадою України в умовах агресивної війни Росії. Ознайомитися з санкціями Канади проти РФ в умовах війни. Проаналізувати участь Канади у реформуванні Збройних Сил України. Ознайомитися з участю української діаспори у Канаді у розвитку стосунків з Україною. Теми ІНДЗ: 1) Ознайомитися зі статистичними даними розвитку двосторонньої торгівлі. 2) Проаналізувати військове, медичне та гуманітарне співробітництво між Україною та Канадою. 3) Ознайомитися з діяльністю посольства України у Канаді в умовах російської агресії.	3	5
Т. 7	Проаналізувати договірно-правові та політичні засади співробітництва України та ЄС. Проаналізувати Стратегію інтеграції України у ЄС та спільну стратегію і план дій ЄС щодо України. Ознайомитися з технічною і фінансовою допомогою ЄС Україні та програмами гуманітарного співробітництва. Проаналізувати Європейську політику сусідства стосовно України. Проаналізувати звіти про виконання завдань і зобов'язань Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. Ознайомитися з результатами транскордонного і регіонального співробітництва. Проаналізувати політику санкцій країн-членів ЄС до Росії у зв'язку з її агресією проти України. Проаналізувати форми та дієвість допомоги ЄС Україні в умовах війни. Теми ІНДЗ: 1) Аргументувати ідею європейської інтеграції як національну ідею України. 2) Виконати порівняльний аналіз політики країн-членів ЄС до і після російської агресії проти України. 3) Проаналізувати політику країн-членів ЄС щодо біженців з України в умовах російської агресії.	3	5
Т. 8	Опрацювати лекційне заняття та рекомендовану літературу. Проаналізувати Стратегію відносин України з країнами Чорноморського басейну. Ознайомитися з діяльністю України в ОЧЕС. Проаналізувати політику Туреччини у Чорноморському регіоні та розвиток українсько-турецьких відносин. Проаналізувати місце і роль Одеси та Одещини у співробітництві країн Чорноморського регіону. Ознайомитися з політикою співпраці Одеси з Туреччиною та Грецією. Проаналізувати політику окупації Росією Криму як новий виклик безпеці у регіоні. Проаналізувати політику країн-учасників Кримської платформи у питанні повернення Криму до складу України. Теми ІНДЗ: 1) Опрацювати статистичні дані розвитку економічних відносин України з країнами ОЧЕС. 2) Проаналізувати політику Туреччини по забезпеченню «зернового коридору» для України у Чорному морі. 3) Проаналізувати місце і роль Одеси та Одещини у співробітництві з Болгарією та Румунією. 4) Ознайомитися з статистичними даними перевезення вантажів через порти країн-членів ОЧЕС.	3	5

Т. 9	Ознайомитися з текстом Декларації про розвиток і поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і КНР. Ознайомитися з виконанням Китаєм наданих Україні гарантій безпеки як неядерній державі. Проаналізувати розвиток українсько-китайських економічних відносин. Опрацювати динаміку обсягів взаємної торгівлі. Проаналізувати науково-технічне та військове співробітництво. Ознайомитися з розвитком культурно-освітніх зв'язків. Проаналізувати Стратегічну концепцію Китаю «одного поясу і одного шляху» та нові можливості українсько-китайської співпраці. Проаналізувати політику Китаю стосовно російської агресії проти України. Теми ІНДЗ: 1) Проаналізувати роль Китаю у глобальній політиці. 2) Проаналізувати розвиток іноземних інвестицій Китаю. 3) Ознайомитися з позицією Китаю у РБ ООН стосовно російської агресії проти України.	3	5
Т. 10	Ознайомитися зі змістом багатовекторної дипломатії Японії та Спільної заяви про нове партнерство у ХХІ ст. Проаналізувати розвиток двостороннього економічного співробітництва. Ознайомитися з інфраструктурними проектами Японії у сфері енергетики. Проаналізувати програми надання Україні Офіційної допомоги розвитку (ОДР) Японією. Ознайомитися з проектами співпраці у ліквідації наслідків аварій на ЧАЕС та АЕС у Фукусімі. Ознайомитися з співробітництвом обох держав у РБ ООН. Проаналізувати концепцію Японії «Дуга свободи та процвітання» та визначити її можливості для України. Ознайомитися з українсько-японською співпрацею у культурно-гуманітарній, науково-технічній сферах та в рамках «народної дипломатії». Проаналізувати політику підтримки Японією територіальної цілісності та суверенітету України в умовах агресії РФ проти України. Участь Японії у міжнародних санкціях проти РФ. Теми ІНДЗ: 1) Проаналізувати співпрацю України та Японії у сфері експорту-імпорту автомобілів. 2) Проаналізувати співпрацю України та Японії у сфері «зелених інвестицій» та енергетиці. 3) Ознайомитися з діяльністю посольства України у Японії.	3	5
Разом за змістовним модулем 2		18	30
		30	50
Усього годин		80	

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних занять;
- [2] – опрацювання лекційного матеріалу;
- [3] – самостійне опрацювання літератури та нормативно-правових актів, джерел;
- [4] – індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка доповіді, реферату, презентації.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- СЛОВЕСНІ ТА НАОЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ (демонстрація презентацій, створення схематичних зображень, робота із веб-сайтами органів влади та управління, організацій)
- ПРАКТИЧНІ (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; аналіз практичних ситуацій (аналітичні розробки); метод проєктування)
- ІНТЕРАКТИВНІ методи навчання (під час лекційних, практичних занять)
- КОЛЕКТИВНЕ ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ЗАВДАНЬ (колективне обговорення з використанням дискурсивних практик, виконання ІНДЗ, презентація виконаних ІНДЗ та результатів самостійної роботи)

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: словесний, наочний, практичний, які передбачають читання лекції, опрацювання

нормативних актів, робота з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації. Засоби діагностики якості вищої освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Формами організації **поточного контролю** є:

- усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей;
- контроль виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань;
- тестовий контроль проведення тестування студентів.

Програмою передбачено проведення періодичного контролю:

- тематичні колоквиуми.

Програмою передбачено проведення підсумкової модульної контрольної роботи:

- Модульний тестовий контроль за допомогою Google- form

Підсумковий контроль: залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів вищої освіти в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 5
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 10

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання апарату і джерел.
	2-3 бали	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; фрагментарні знання апарату і джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	4-5 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1-2 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте змістовний матеріал представлений описово, висновки формальні (або відсутні), тема не розкрита.
	3 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, висновки відповідають на завдання, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз достатній, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані висновки,

		тема загалом розкрита, презентація містить посилання на джерела.
	5 балів	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, метод відповідає тематиці та задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені доказами, презентація містить посилання на джерела.
Контрольна робота за змістовними модулями	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	10 балів	В контрольній роботі кожного з модулів по 10 запитань: 1 бал за кожен правильну відповідь.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточний та періодичний контроль										Сума балів	Підсум-й контроль	Сума балів
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2						загалом	Залік	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	90		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
Контрольна робота за зміст-м модулем №1 (10 балів)				Контрольна робота за зміст-м модулем №2 (10 балів)								
(2 ІНДЗ *5) =10				(2 ІНДЗ *5) =10							10	

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма
- Силабус
- Лекційні презентації;
- Google-class; Google-test.

Вищезазначене навчально-методичне забезпечення розміщено у гугл класі за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NTcwNzEwMTMxMTRa?cjc=zcn2kia>

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Головні історичні аспекти зовнішньої політики України 20 ст. (1917 – 1991pp.)
2. Цілі, принципи, функції та засади зовнішньої політики сучасної України.

3. Геополітичне становище і пріоритетні напрями зовнішньої політики України.
4. Діяльність Міністерства закордонних справ України на сучасному етапі.
5. Національні інтереси України та забезпечення її національної безпеки.
6. Поняття стратегічного партнерства та стратегічні партнери України.
7. Еволюція українсько-російських стосунків (враховуючи оцінки державних діячів, політиків та наукових експертів.)
8. Війна Росії проти України та її внутрішні і зовнішні аспекти.
9. Політика виконання міжнародних гарантій національної безпеки України в умовах російської агресії.
10. Режим міжнародних санкцій щодо Росії у зв'язку з її війною проти України.
11. Міжнародна допомога Україні у реформуванні Збройних сил України в умовах російської агресії.
12. Дипломатична діяльність України у процесі боротьби з російською агресією.
13. Розвиток співробітництва України з НАТО.
14. Міжнародне військово-технічне співробітництво України.
15. Головні напрями та стан стосунків України з країнами Східної Європи.
16. Міжнародне співробітництво України з країнами Чорноморського басейну.
17. Стратегічні цілі та особливості розвитку міждержавних стосунків України з країнами Західної Європи.
18. Стратегія інтеграції України до ЄС та її результати.
19. Звіти про виконання Україною завдань Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.
20. Політика країн-членів ЄС відносно України в умовах російської агресії.
21. Україна у європейській системі безпеки і співробітництва.
22. Діяльність ОБСЄ в Україні в умовах війни Росії проти України.
23. Одеський регіон у процесі європейської та євроатлантичної інтеграції.
24. Українсько-американські міждержавні стосунки.
25. Роль США у війні України проти російської агресії.
26. Українсько-канадські міжнародні відносини.
27. Науково-технічне співробітництво України з провідними країнами світу.
28. Міжнародні позиції України в ООН та її участь у міжнародних миротворчих акціях.
29. Міжнародна діяльність України у Раді Європи.
30. Міжнародне співробітництво України з країнами ГУУАМ.
31. Співробітництво України з Туреччиною.
32. Міжнародні стосунки України з Китаєм.
33. Міжнародні стосунки України з Японією.
34. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями.
35. Залучення іноземних інвестицій в економіку України.
36. Міжнародні фінансові кредити в Україні та ефективність їх використання.
37. Українська діаспора та її роль у зміцненні міжнародного авторитету України.
38. Національна етнополітика як чинник зовнішньополітичної стабільності України.
39. Дипломатичні успіхи та міжнародний імідж сучасної України.
40. Провідні політики та дипломати про зовнішню політику України.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи.

Київ: Фабула, 2018. – 288с.

Віднянський С.В. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації// Український історичний журнал: науковий журнал. – К., 2011. №4 (449). С. 55 – 76.

- Віднянський С.В. Особливості становлення зовнішньої політики незалежної України. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – Вип. 20: Міжвідомчий збірник наукових праць. Київ: Інститут історії України НАН України, 2011. С. 18-40.
- Демчишин Р., Завада Я. . Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно- Східної Європи. Львів: Львівська політехніка, 2018.
- Дипломатична діяльність України у сучасному світі/ Відп. ред. В.Ф. Солдатенко. Київ: Наукова думка, 2013. 272с.
- Ділова культура дипломата: Навчальний посібник. / Тимошенко Н.Л. – Київ, 2014. 199 с.
- Дорош О., Івасечко О., Турчин Я. Зовнішня політика України. Львів: Львівська політехніка, 2021.
- Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: Навчально-методичний посібник. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104с.
- Зленко А.М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. 2-ге вид. Харків: Фоліо, 2021. 559с.
- Зовнішня політика України – 2011: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети, щорічник / Під ред. Г.М. Перепелиці. – К., 2012.
- Зовнішня політика України – 2012: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети, щорічник / Під ред. Г.М. Перепелиці. – К., 2013.
- Зовнішня політика України – 2013: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети, щорічник / Під ред. Г.М. Перепелиці. – К., 2014.
- Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформації. Київ: Vivat, 2020. 256с.
- Кучик О. Зовнішня політика України. Навчальний посібник. Київ: Знання, 2010. 572с.
- Міжнародні відносини та світова політика: підручник, керівник авт. кол. В.Ю.Крушинський; за ред. В.А. Манжолі. К.: видавничо – поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 863с.
- Пархоменко Н. Зовнішня політика України`2011: Сирітськість позаблоковості// ЄвроАтлантика: часопис. – Київ, 2012. - №1/2. С.17 – 33.
- Україна дипломатична. Науковий щорічник. Вип.І-XXIII. Київ, 2000-2022.
- Українська діаспора. (Інститут соціології АН України. Редакція Енциклопедії Української діаспори (США). Київ, Чикаго. 1992-1995.
- Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України. – К.:«LAT&K», 2015. 477с.
- Шергін С. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 253с.

ДОДАТКОВА

- Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики /Гай-Нижник П. П. та ін. М-во освіти і науки України, НДІ українознавства. – Київ : МП Леся, 2016. – 584с.
- Забужко О. Літопис самовидців: дев'ять місяців українського спротиву. – Київ: Комора, 2014. – 312 с.
- Кацин М.Ю. Європейська економічна міждержавна інтеграція (XIX ст. – поч. 30-х рр. XX ст.): історико-правове дослідження: Автореф. дис. к. юр. наук за спец. 12.00.01. – Одеса, 2015.
- Кошкина С. Майдан. Нерасказанная история. – Киев: Брайт Букс, 2015. – 432с.
- Кульчицький С. Червоний виклик: Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн.1. – 504 с.
- Кульчицький С. Червоний виклик: Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн.2. – 628 с.
- Кульчицький С. Червоний виклик: Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн.3. – 388 с.
- Максименко І., Майстренко Ю. Південносхідний та західнобалканський напрямки зовнішньої політики України / Стратегічна культура та зовнішня політика України. За заг. ред. І.М.Коваля, О.І.Брусилівської, В.А.Дубовика. Одеса: ОНУ, 2017. – С. 204-226.
- Пушнова Т. 94 дні. Євромайдан очима ТСН. – Київ: «Основи» – 2015. – 172с.

- Слабченко Є. Дипломатична історія України. Київ: Кліо, 2016. - 496 с.
- Тараненко Г. Г. Двосторонні українсько-китайські відносини на сучасному етапі / Г. Г. Тараненко // Політологічний вісник : зб. наук. пр. / Політологічний центр при Київ. нац. ун-ті ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2018. – Вип. 81. – С. 68-74.
- Тараненко М. Україна – Ізраїль. Від вільної торгівлі товарами – до спільного інноваційного розвитку // Зовнішні справи. – 2020. - №7-8. – С. 17-19.
- Типові професійно-кваліфікаційні характеристики посад працівників МЗС України, представництв МЗС України на території України. *Офіційний сайт МЗС*. URL: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/31847.htm>
- Україна – Туреччина: історія культурних зв'язків та співробітництво на сучасному етапі: Зб. наук. пр./ Упор. О. Дерменджі, В.М. Підвойний, Н.Г. Солонська. – Київ: Київський ун-т, 2011. – 294 с.
- Тертична А. Культурна комунікація України з Болгарією у світлі публічної дипломатії 1990-х рр. / А. Тертична // Український історичний журнал. – Київ, 2020. – № 1 (550). – С. 112–125.
- Ткач О. І. Україна – Азербайджан: через довіру до партнерства : монографія / Ткач О. І., Крапівін О. А., Гадмалієв С. В. – Київ : [б. в.], 2012. – 245
- Україна та Німеччина: міждержавні відносини : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т історії України, Дипломат. акад. України ім. Геннадія Удовенка при МЗС України [редкол.: В. Верстюк (голова) та ін.]. – Київ ; Чернівці : Сіверський центр післядипломної освіти, 2018. – 381с.
- Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія/ колектив авторів; за заг.ред. О.І.Брусилівської, В.А.Дубовика, І.М.Ковалю. Одеса:Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2020. – 176с.

ІНФОРМАЦІЙНІ ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

- <http://rada.kiev.ua/> – Верховна Рада України.
- <http://www.president.gov.ua> – сайт Президента України
- <http://www.mil.gov.ua> – Міністерство оборони України
- <https://mfa.gov.ua/ua/about-mfa/history> - Міністерство закордонних справ України
- <http://da.mfa.gov.ua> - Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при МЗС
- <http://www.niss.gov.ua/catalogue/13/> - Національний інститут стратегічних досліджень. Аналітичні довідки
- <http://www.un.org/> - портал ООН
- <http://documents.un.org/> – Система офіційних документів Організації Об'єднаних Націй (Official Documents of the United Nations)
- <http://unstats.un.org/unsd/default.htm> – Статистична служба ООН.
- <http://portal.unesco.org/> – портал ЮНЕСКО
- <http://europa.eu.int> – Європейський союз (Брюссель)
- http://europa.eu/documentation/statistics-polls/index_en.htm – Статистична служба ЄС.
- www.coe.kiev.ua – Рада Європи з прав людини (Україна)
- <http://www.worldbank.org/> – Світовий банк.
- <http://www.imf.org/> – Міжнародний валютний фонд.
- <http://www.wto.org/> – Світова організація торгівлі.
- <http://www.oecd.org/> – Організація з економічного співробітництва і розвитку.
- <http://www.nato.int> – сервер НАТО
- <http://www.doaj.org/> – 2000 загальнодоступних закордонних електронних журналів
- <http://uaforeignaffairs.com/> - «Зовнішні справи», науковий журнал
- <http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/> – електронна бібліотека журналів (Німеччина)
- <http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/fl.phtml?bibid=AAAA&colors=1&lang=en¬ation=ALL> - англійські електронні безкоштовні журнали
- <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> - бібліотеки України і світу
- <http://www.nibu.kiev.ua/> - Національна історична бібліотека України

<http://nplu.org/> - Національна парламентська бібліотека України

<http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ імені В.І.Вернадського

<http://www.library.ukma.kiev.ua> - Наукова бібліотека НаУКМА

<http://www.library.lviv.ua> - Львівська Національна наукова бібліотека імені В. Стефаника

<http://libonu.od.ua/ua/info/> - Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

<http://odnb.odessa.ua/download.php> - Одеська національна наукова бібліотека